

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Jernbanedirektoratet
Postboks 16 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2514-

24. februar 2022

Statsbudsjettet 2022 – supplerende tildelingsbrev nr. 2

Samferdselsdepartementet viser til tildelingsbrev for 2022 av 28.12.2021 til Jernbanedirektoratet. Dette supplerende tildelingsbrevet gjelder følgende saker:

- Oppdrag om konseptvalgutredning for Nord-Norgebanen
- Oppdrag om mulighetsstudie av jernbaneforbindelsen Oslo – Stockholm
- Oppfølging av felles ordning for bestilling av assistansetjeneste for reisende med kollektivtransport
- Oppfølging av rundskriv om fellesføringene i tildelingsbrevet.

1. Konseptvalgutredning for Nord-Norgebanen

I Hurdalsplattformen går det frem at regjeringen vil: «Gjennomføre en konseptvalgutredning med mål om å realisere utbygging av Nord-Norgebanen. Konseptvalgutredningen skal ferdigstilles og behandles i forbindelse med neste rullering av Nasjonal transportplan.» Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2022 vedtok Stortinget følgende anmodningsvedtak: «Stortinget ber regjeringen sikre en fullverdig KVVU for Nord-Norgebanen som skal bli en del av grunnlaget for neste NTP».

Samferdselsdepartementet gir med dette Jernbanedirektoratet i oppdrag å gjennomføre en Konseptvalgutredning (KVVU) for Nord-Norgebanen. KVVUen skal utrede ulike konseptuelle jernbaneløsninger mellom Fauske og Tromsø, som i ulik grad svarer på behov for næringstransporter/gods og persontransport. KVVUen avgrenses geografisk til Fauske–Narvik–Tromsø, med mulig arm til Harstad, og må ses i sammenheng med tilstøtende jernbanestrekninger som Ofotbanen og Nordlandsbanen. Hvordan en trinnvis utbygging kan gjennomføres, skal beskrives. Konsekvenser for andre deler av jernbanenettet, både på norsk og svensk side, må vurderes.

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Bane- og
planavdelingen

Saksbehandler
Benjamin Borch
22 24 82 20

Det gjennomføres nå en KVVU for transportløsninger i Nord-Norge, som koordineres av Statens vegvesen. I denne KVVUen er det lagt til grunn at utredningen skal ha en helhetlig tilnærming på tvers av transportformene; vei-, jernbane, sjø- og lufttransport, og gi et beslutningsgrunnlag for konseptvalg for overordnede transportløsninger i regionen. KVVU for Nord-Norgebanen skal derimot kun se på løsninger for jernbane og gi en grundigere analyse av ulike konsepter og løsninger for Nord-Norgebanen. Selv om de to KVVU-ene vil overlape noe, har de to ulike formål.

KVVU for transportløsninger i Nord-Norge vil være regjeringens beslutningsgrunnlag for konseptvalg for overordnede transportløsninger i regionen. Gjennom KVVU Nord-Norgebanen skal det utarbeides en grundigere analyse av hvilket jernbanekonsept mellom Fauske og Tromsø som er mest aktuelt å gjennomføre. Analysen må derfor inneholde vurderinger av behovet i ulike markeder, herunder godstransport, effektiv kollektivtransport i bo- og arbeidsmarkedsregioner, lengre pendlerreiser til og fra større kompetanse- eller arbeidsplassintensive tyngdepunkt, regionale og lange fritidsreiser og turistreiser. En sammenstilling av disse vurderingene skal kunne benyttes til å finne den mest aktuelle jernbaneløsningen for det transportbehovet jernbanen kan betjene i Nord-Norge, og hva en slik løsning vil innebære av effekter, konsekvenser og kostnader.

Samfunns mål og krav til gjennomføringen

For KVVU for Nord-Norgebanen fastsetter Samferdselsdepartementet følgende samfunns mål:

«Samfunns målet for utredningen er at det skal legges til rette for et jernbanetilbud som binder landet mer effektivt sammen, gir god utnyttelse av landsdelens ressursgrunnlag og fremmer verdiskaping, regional- og nasjonal utvikling, samt klima og miljø, samfunnsikkerhet og beredskap.»

Departementet ber Jernbanedirektoratet utarbeide og foreslå effektmål for KVVU for Nord-Norgebanen.

Samfunnsøkonomiske analyser skal gjennomføres i tråd med krav i Finansdepartementets rundskriv R-109 *Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser mv.* Det skal utarbeides kostnadsestimater i tråd med krav i rundskriv R-108/19 om statens prosjektmodell, punkt 5.6. Arbeidet skal benytte samme referansebaner som KVVU for transportløsninger i Nord-Norge, slik at konseptene fra KVVU for Nord-Norgebanen kan sammenlignes med KVVU for transportløsninger i Nord-Norge.

Det er reindrift innenfor store deler av arealene i Nord-Norge. Dette er en arealavhengig næring og spesielt sårbar for inngrep i beiteareal og ytre påvirkning fra bl.a. jernbane og vei. Forholdet til reindriften skal inngå i utredningen, og Sametinget og representanter for berørte samiske interesser skal bli konsultert. Der samiske interesser blir berørt, må det tas hensyn til disse i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser.

Nye transportløsninger i Nord-Norge og eventuell ny jernbanetrasé vil ha konsekvenser for klima og miljø. Utbygging av transportinfrastruktur innebærer store inngrep i naturen og er en kilde til betydelige klimagassutslipp. Samferdselsdepartementet legger til grunn at det i KVVU for Nord-Norgebanen gjennomføres grundige utredninger av konsekvensene de ulike konseptene vil ha for klimagassutslipp og andre miljøkonsekvenser. Beregninger av effekt på klimagassutslipp av konseptene skal, i den grad det lar seg gjøre, omfatte alle utslippsendringer som teller på det norske utslippsregnskapet. Dette omfatter utslipp fra byggefasen, utslipp fra drift og vedlikehold, utslipp fra endret trafikk og utslipp som følger av arealbruksendringer. Utslipp fra materialbruk skal belyses i den grad dette er mulig, uavhengig av hvor utslippene skjer. Vi ber om at det fremgår hvorvidt utslippsendringene er kvotepliktige, ikke-kvotepliktige, gjelder luftfart og petroleum eller påvirker utslipp eller opptak fra skog- og annen arealbruk. Dette tilsvarer inndelingen i rundskriv R-109 *Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser*, pkt. 6.1.7. I tillegg ber vi om at det rapporteres om utslippsendringer som finner sted i transportsektoren slik sektoren er definert i det norske utslippsregnskapet.

Organisering og samarbeid om KVVU-ene

For å sikre en koordinert og sammenhengende gjennomføring av denne KVVUen og KVVU for transportløsninger i Nord-Norge, skal det legges til grunn en relativ lik struktur på organisering av KVVUene, der Jernbanedirektoratet leder KVVU Nord-Norgebanen, mens Statens vegvesen leder KVVU for transportløsninger i Nord-Norge. For en mest mulig hensiktsmessig gjennomføring av KVVUene skal det tas sikte på å samordne møter og aktiviteter.

Selv om de to KVVUene gjennomføres som separate oppdrag, er det sentralt å sikre samarbeid og faglig samsvar, både i gjennomføringen og i etterfølgende beslutningsprosesser. Referansebanene skal derfor være like for å sikre sammenlignbare resultater. Styringsgruppe, politisk samrådsgruppe og referansegruppe skal være felles så langt det er hensiktsmessig. Videre kan tematiske arbeidsgrupper være felles for KVVUene. Pågående arbeid med å etablere terrengmodeller og gjøre linjesøk for å finne aktuelle korridorer bør også benyttes for Nord-Norgebanen. Aktuelle konsepter skal legges til grunn transportanalyser basert på etablerte transportmodeller samt kartlegginger av godsstrømmene i KVVU for transportløsninger i Nord-Norge.

KVVU for Nord-Norgebanen skal ta utgangspunkt i det grunnlagsmaterialet som allerede er utarbeidet av transportetatene i KVVU for transportløsninger i Nord-Norge, herunder materiale fra situasjonsbeskrivelse og problemanalyse. For å klargjøre hvilke utfordringer som følger av ulike valg og løsninger for jernbane skal det i tillegg gjennomføres et eget verksted med tema Nord-Norgebanen våren 2022.

Fremdrift

KVVU for Nord-Norgebanen skal ferdigstilles og oversendes Samferdselsdepartementet innen medio august 2023. Det innebærer at Jernbanedirektoratet legger frem KVVU for Nord-

Norgebanen omtrent samtidig som Statens vegvesen legger frem KVVU for transportløsninger i Nord-Norge. Begge KVVU-ene vil benyttes som beslutningsgrunnlag i kommende Nasjonal transportplan.

Departementet skal gjennom etatsstyringsdialogen holdes orientert om fremdriften i utredningsarbeidet. Hvis det er behov for det, settes det i tillegg opp et særskilt statusmøte i mai/juni 2022.

2. Mulighetsstudie Oslo–Stockholm

Samferdselsdepartementet viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 768 av 23. mars 2021 der «*Stortinget ber regjeringen gjennomføre en mulighetsstudie for å avklare trasévalg og mulig finansieringsmodell for prosjektet Oslo–Stockholm 2.55 i Norge.*» Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Dokument 8:99 S (2020–2021) og Innst. 305 S (2020–2021), jf. også omtale i Prop. 1 S (2021–2022).

Samferdselsdepartementet gir med dette Jernbanedirektoratet i oppdrag å igangsette en mulighetsstudie av jernbaneforbindelsen Oslo–Stockholm. Mulighetsstudien skal gi et beslutningsgrunnlag for å ta stilling til om, og i så fall på hvilken måte, et eventuelt videre arbeid for å forbedre togtilbudet mellom Oslo og Stockholm skal gjennomføres, herunder om det bør igangsettes en KVVU for strekningen.

Mulighetsstudien skal utrede overordnede økonomiske, markedsmessige og kapasitetsmessige forhold og svare ut følgende:

- Overordnede økonomiske vurderinger, herunder samfunnsøkonomiske vurderinger og en overordnet vurdering av kostnadsestimater
- Overordnede markedsmessige vurderinger, herunder vurdering av markedsgrunnlag, inkludert en elastisitetsanalyse av hva reisetiden har å si for antall passasjerer
- Kapasitetsvurderinger knyttet til om en linje mot Arvika bør komme inn til Oslo fra Lillestrøm eller Ski.

Samferdselsdepartementet ber om at utredningen også ser hen til innspill fra de ikke-statlige initiativene, herunder en vurdering av bedriftsøkonomien i prosjektet Oslo–Stockholm 2.55. Utredningen skal ikke vurdere alternative finansieringsformer som forutsetter forskuttering av statlige midler eller at staten dekker utgiftene over tid.

Samferdselsdepartementet ber Jernbanedirektoratet ta initiativ overfor Trafikverket i Sverige med mål om samarbeid om mulighetsstudien.

Fremdrift:

Mulighetsstudien sendes Samferdselsdepartementet innen 1. oktober 2022.

3. Samordnet bestilling av assistanse

Samferdselsdepartementet viser til supplerende tildelingsbrev nr. 3 for 2020 av 12. mai 2020 der Jernbanedirektoratet fikk i oppdrag å utrede mulighetene for en felles ordning for

bestilling av assistansetjeneste for reisende med kollektivtransport. Direktoratet besvarte oppdraget gjennom rapporten Samordnet bestilling av assistanse, sendt 21. april 2021.

Basert på fastsatte mål og krav identifiserte Jernbanedirektoratet i sitt arbeid fire konseptuelt forskjellige løsningsalternativer og anbefalte alternativ 4a: *Nasjonal bestillingsløsning for assistanse samordnet med billettkjøp – eksklusiv fly*. På grunn av usikkerhet for kostnads- og nytteeffekter anbefalte Jernbanedirektoratet en trinnvis utvikling fra alternativ 1 mot alternativ 4a, der hvert trinn baseres på vurderinger av kost/nytte.

Jernbanedirektoratet anbefalte videre at ansvaret for å realisere løsningene og de ulike trinnene i utviklingsretningen gis til Entur AS. Entur vurderes til å ha de beste forutsetningene for å kunne realisere alternativ 4a og integrere bestilling av assistanse med reiseplanlegging og billettkjøp, dvs. utvikle og drifte bestillingsløsningen.

Samferdselsdepartementet er enig i Jernbanedirektoratets anbefaling og ber Jernbanedirektoratet følge opp initiativet gjennom avtaleverket med Entur og gi selskapet oppdraget om å realisere en samordnet bestilling av assistanse. Alternativ 4a og den skisserte fremdriftsplanen legges til grunn. Jernbanedirektoratet bes om å gå i dialog med Entur med sikte på å ha på plass en løsning for det første trinnet, alternativ 1, *Samlet og mer tilgjengelig informasjon om dagens bestillingsløsninger*, innen 15. juni 2022.

I 2022 er det estimert kostnader for oppdraget inkl. investering, forvaltning, drift og vedlikehold på til sammen 140 000 kroner. Samferdselsdepartementet legger til grunn at utgifter til oppdraget i 2022 dekkes innenfor bevilgningen på kap. 1330 Særskilte transporttiltak, post 76 Reiseplanlegger og elektronisk billettering. Ev. forslag om finansiering kommende år vurderes i de ordinære budsjettprosessene.

4. Oppfølging av rundskriv om fellesføringene i tildelingsbrevet

I tildelingsbrevet for 2022 for Jernbanedirektoratet er det gitt to fellesføringer. Rundskriv H-1/2022 av 17. januar 2022 fra Kommunal- og distriktsdepartementet orienterer nærmere om fellesføringene og oppfølgingen av disse. Rundskrivet følger vedlagt. Jernbanedirektoratet skal legge til grunn fellesføringene slik de er formulert i tildelingsbrevet, pkt. 5.6.

Samferdselsdepartementet vil følge opp fellesføringene i etatsstyringsdialogen i 2022. Vi legger opp til at Jernbanedirektoratet skal redegjøre for konsulentbruk og hvordan dere vil følge opp fellesføringene på etatsstyringsmøtene. Vi presiserer følgende om oppfølgingen:

Fellesføring om konsulentbruk

Det fremgår av rundskrivet at det er et mål at virksomhetene innhenter en sammenstilling av alle konsulentkjøp i 2021. Kommunal- og distriktsdepartementet vil komme tilbake med et mer konkret opplegg for hvordan dette skal gjennomføres. Jernbanedirektoratet behøver ikke starte dette arbeidet før det kommer nærmere konkretiseringer. Det samme gjelder rapporteringen av etatens tiltak for å redusere konsulentbruken i årsrapporten for 2022.

Videre fremgår det at Kommunal- og distriktsdepartementet har regnet ut konsulentbruk i forhold til lønnsutgifter basert på statsregnskapet for 2020. Samferdselsdepartementet med underliggende etater hadde en konsulentandel som varierte mellom 7,6 pst. og 56,6 pst. For Jernbanedirektoratet var andelen 54,9 pst.

Basert på regnskapstallene for 2021 ber Samferdselsdepartementet etaten redegjøre for konsulentbruken og konsulentbruk i forhold til lønnsutgifter på etatsstyringsmøtet om årsrapporten.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring arbeider nå med retningslinjer for konsulentbruk i staten. Når retningslinjene foreligger, vil departementet vurdere videre oppfølging overfor underliggende etater.

Fellesføring om lærlinger

Det fremgår av rundskrivet at departementene skal følge opp hvordan etatene gjennomfører fellesføringen. Samferdselsdepartementet vil be etatene redegjøre for sin oppfølging i etatsstyringsmøtene i 2022, herunder om det f.eks. er satt mål for antall lærlinger og hvordan etaten informerer om satsingen i sin virksomhet. Departementet vil også be etaten redegjøre for oppfølging i anskaffelser der det stilles krav om lærling, hvis dette har vært aktuelt. Informasjonen vil brukes som grunnlag for erfaringsutveksling mellom etatene underlagt Samferdselsdepartementet.

Vi ber samtidig Jernbanedirektoratet vurdere om det er virksomheter i samme geografiske område eller med et tilsvarende ansvarsområde som det kan være naturlig å samarbeide med (slik at lærlingen kan oppnå kompetansemål i læreplanen) eller etablere nettverk sammen med.

Vi ber for øvrig Jernbanedirektoratet merke seg punktet i rundskriv H-1/2022 om ytterligere informasjon og veiledning.

Med hilsen

Cecilie Taule Fjordbakk (e.f.)
avdelingsdirektør

Benjamin Borch
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg

Kopi
Riksrevisjonen